

УДК 37.035.4

Олександр Семенович МОШЕНСЬКИЙ,

*доцент кафедри соціальних та економічних дисциплін
факультету № 2 (кримінальної поліції)*

*Харківського національного університету внутрішніх справ,
кандидат філософських наук, доцент;*

 <https://orcid.org/0000-0002-5171-0112>

ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ПАТРІОТИЗМУ ТА НАЦІОНАЛІЗМУ

Проаналізовано зміст понять патріотизму та націоналізму. Зазначено співвідношення понять патріотизму та націоналізму.

В сучасних реаліях українського життя багато хто ставить перед собою питання: «А як, власне, співвідносяться між собою поняття патріотизму та націоналізму?». Хтось намагається ідентифікувати себе: «Хто я є – патріот чи націоналіст?». Одні їх отожднюють, інші вважають, що вони є протилежними. На нашу думку, як перше, так і друге уявлення є однобокими і не відбивають всієї глибини і суперечливості цих понять, багатогранності їх взаємодії.

Патріотизм, на нашу думку, є більше морально-етичною категорією, яка виражає ставлення громадянина до власної держави. Він виявляється у любові до своєї батьківщини, культури, мови, історії, у готовності поставити свої особисті інтереси на службу суспільному благу.

Патріотизм – це також і певний принцип політичної свідомості і поведінки, який проголошує: «Держава понад усе». Для патріота найголовнішою цінністю є держава, а все решта, у тому числі й нація, це лише засоби розбудови держави. Для патріота базовими цінностями є такі поняття, як: територіальна цілісність, державні символи, міжнародний авторитет.

Патріот не надає надто великого значення національності чи віросповіданню своїх співвітчизників, для нього головне, що вони – громадяни його країни, що вони її люблять і багато роблять для її процвітання. Він ставить їх вище за будь-яких іноземців, навіть тих, що однієї національності з ним. Патріот пишається своєю державою, цінить її самобутність і унікальність. Намагається бачити позитивне навіть у негативних суспільних явищах, має оптимістичний погляд на майбутнє своєї країни.

В основі націоналізму лежить поняття нації. Нація – це історична спільнота людей, об'єднаних однією територією, економікою, мовою, особливостями культури і менталітету.

Націоналізм – це політична доктрина, яка проголошує націю найвищою цінністю, ставлячи її навіть вище держави. У відносинах з державною владою націоналісти завжди відстоюють інтереси національної спільноти. Розбудову держави вони розглядають як засіб утвердження

нації, для них головним є національне, а не державне будівництво. Для нації територія має велике значення, але лише та, яка може бути контрольованою та національно культивованою. Тому, наприклад, багато хто з українських націоналістів пропонують відмовитися від територій Криму та Донбасу, вважаючи, що вони ніколи не були й не будуть національно асимільованими. Не менш важливою за територію є для націоналістів єдність способу життя і цінностей, єдність релігії і мови.

Внаслідок своїх радикальних проявів націоналізм часто асоціюється з етнічною, релігійною і культурною нетерпимістю. Це є не зовсім правильним. Радикалізм націоналізму знаходиться у прямій залежності від того, наскільки повно забезпечені в державі можливості саме національного будівництва. Якщо говорити про Україну, то український національний екстремізм є наслідком і відповіддю на російський національний шовінізм. Крім того, Україна знаходиться в процесі інтенсивного будівництва національної держави, який тривалий час штучно стримувався різного роду внутрішніми і зовнішніми чинниками і це неминуче призводить до певних тимчасових «перегинів».

Крайні форми прояву націоналізму в історії часто призводили до насильства і страждань. В більшості країн, як, власне і в Україні, радикальний націоналізм визнається суспільно небезпечним явищем, а розпалювання міжнаціональної ворожнечі суворо карається законом.

Таким чином, між патріотизмом і націоналізмом існує дуже тонка грань, вони мають багато спільного, але не є ідентичними. Патріот любить свою державу, націоналіст – свій народ. Націоналізм і патріотизм це дві сторони однієї медалі, яка може перевертатися під тиском економічного зубожіння, національного приниження тощо.

Отримано 22.02.2019

УДК 351.746.1

Галина Юрївна ТОПОЛЬНИЦЬКА,

*старший викладач кафедри педагогіки та соціально-економічних дисциплін
Національної академії Державної прикордонної
служби України імені Богдана Хмельницького (м. Хмельницький),
кандидат психологічних наук, доцент*

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНОЇ САМОСВІДОМОСТІ У КУРСАНТІВ-ПРИКОРДОННИКІВ

Враховуючи суспільно-політичну обстановку в державі, на сьогоднішній день є актуальним створення системної та цілеспрямованої діяльності освітніх закладів щодо формування у молодого покоління ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації.